

s. ill. 24 cm. £15.-.

Londonprofessoren W. R. Mead er givet den mest all-round orienterede geograf uden for Nordens grænser og vel den eneste, der har kunnet magte den opgave at redegøre for Skandinaviens historiske geografi. Ikke alene har han gennemrejst de nordiske lande gennem mange år og flittigt besøgt kolleger overalt, men han taler og læser også de nordiske sprog såvel som finsk. Dertil har han naturligvis også skaffet sig et omfattende kendskab til den forhåndenværende litteratur, som det fremgår af litteraturoversigterne.

Hvor de mange nordiske kolleger normalt behandler deres historiske stof retrogressivt eller retrospektivt, er Mead gået den anden vej og opererer i fremadskridende historiske tidsafsnit fra Middelalder til det sidste århundredskifte. Gennem sin tekstbehandling afslører han et usædvanligt overblik over sådanne skelsættende begivenheder, som har sat sig spor også uden for Nordens grænser og relaterer forskningsresultaterne hertil. Et stort fond af viden er bygget ind i dette værk, og det er velgørende at se ens egne og kollegers arbejder betragtet udefra og fra en vis distance, hvorved de enkelte forskeres dybdeboringer i enkelte eksempler og iagttagelser bringes ind i en større sammenhæng. Ting, som man måske ikke har tillagt så stor betydning, bringes på den anden side i samklang med tiden og med det større europæiske fællesskab, hvorved der ligesom åbner sig nye perspektiver og nye synspunkter, der kan være en lære for nordiske forskere.

Viggo Hansen

Atlas Deutsche Demokratische Republik/Hrsg. von der Akademie der Wissenschaften der Deutschen Demokratischen Republik.

Haack, Gotha 1976-81. 58 bl. kort 56 cm. M 600.-. + bindet.

Et traditionelt, nationalt atlas i et fint udstyr. De mange kort, overvejende i målestok 1:750.000, med et væld af farver, skraveringer og symboler demonstrerer den højtudviklede tyske kartografi. Af og til har man dog vanskeligt ved at holde rede på de mange oplysninger, der er presset ind i nogle af kortene, men de fleste tegner et udmærket billede af de forskellige landskabsmønstre i DDR. På en hel række felter skiller landet sig tydeligt ud i fire regioner: Det nordlige landbrugslandskab, det østlige-centrale område med de store plantagearealer, Børdelandskabet med sine løssjorde, der ligger som en trekant mellem Elben og den fjerde region Thüringerwald-Erzgebirge længst mod

syd.

De enkelte kort dækker gennemgående et helt opslag på 50x70 cm, og de behandlede emner spænder fra relief, geologi, klima, vegetation over arealanvendelse, erhvervsforhold, transportnet til fordeling af skoler og kulturinstitutioner.

En generel svaghed ved værket er det relativt gamle statistiske grundlag fra ca. 1965. Kun enkelte forhold er belyst ved nyere materiale. Det gælder fx udviklingen i landbrugsstrukturen, der viser en enorm koncentration af produktionen på store kooperative »Betriebe«.

Mange randtegninger illustrerer forskellene mellem de 15 Bezirke eller mellem byerne i DDR, medens teksten indskrænker sig til rene signaturforklaringer og ordlister på russisk, engelsk, tysk, fransk og spansk. Kilde- eller litteraturlister savnes i høj grad.

Kr. M. Jensen

Martin Schwind: Das Japanische Inselreich: Eine Landeskunde nach Studien und Reisen. Bd. 2: Kulturlandschaft, Wirtschaftsgrossmacht auf engem Raum.

Verlag Walter de Gruyter & Co., Berlin 1981. XL, 658 s. ill. 25 cm. DM 280.-.

Andet bind af Martin Schwinds store arbejde foreligger nu. Det første omhandlede naturgeografiske forudsætninger. Følgende planen omfatter dette kulturlandskabet i dets historiske udvikling. Denne er behandlet i tre dele: Fra Taishi (594) til udgangen af Tokugawa-tiden (1868), Industrialiseringen som svar på teknikens gennembrud, og Følgenvirkningerne af industrialiseringen på den geografiske funktion i den mindre erhvervssektor. Schwinds værk er det betydeligste moderne arbejde om Japan på et europæisk sprog, og man ser med spænding frem til tredje og afsluttende bind. Kun få ikke-japanere kan vel retfærdigt bedømme bogens sagsindhold, dertil er dens væld af oplysninger for omfattende. Den giver svar på næsten alle de spørgsmål, geografer vil stille om Japan og er derfor spændende læsning, omend næppe nogen vil kalde den letlæst. En ekstra spænding knytter sig til, om det lykkes forfatteren i Taynbees ånd at forklare kulturlandskabet som et svar på historiske udfordringer inden for de økologiske rammer. Uanset om det anførte problem løses, må det siges, at regionalgeografien har fået en betydelig tilvækst i Schwinds værk.

Sofus Christiansen

Hermann Hambloch: Allgemeine Anthropogeographie: Eine Einführung. 5. neubearb. Aufl. Erdkundliches Wissen H. 31. (Geog-

raphische Zeitschrift: Beih.).

Steiner Verlag, Wiesbaden 1982. XII, 268 s., ill. & 8 kort. 24 cm. DM 28.-.

Med en fortættet tekst på 183 sider, en litteraturliste på ca. 650 titler, et omfangsrigt stikordsregister og et illustrationsmateriale bestående af 37 tabeller og 40 figursider (deraf 16 verdenskort) er den femte, udvidede og à-jour førte udgave af Hermann Hamblochs bog et fortrinligt og tilmed læseværdigt opslagsværk. Næsten på alle punkter informeres man om det aktuelle, kulturgeografiske forskningsstade, også uden at den historiske tråd er gået tabt. Det siger sig selv, at bogen først og fremmest er skrevet for et tysksproget publikum, som det også fremgår af litteraturvalget.

Viggo Hansen

Redistribution of population in Africa, ed. by John I. Clarke, and Leszek A. Kosiński. Heinemann, London 1982. X, 212 s., ill. 29 cm. £19.50.

Denne bog er baseret på et symposium afholdt af den befolkningsgeografiske kommission under IGU. Den indledes med et sammenfattende kapitel af de to redaktører, som giver et udmærket overblik over ændringerne i Afrikas befolkningsfordeling. Herefter følger syv kapitler også af forholdsvis generel karakter, men om særlige problemkrede; fire kapitler giver overblik over migrationer i 4 lande; ti kapitler behandler »flugten fra land til by«, som også i Afrika spiller en stadig større rolle. Til slut behandler en håndfuld artikler »resettlement schemes« og andre forsøg på at planlægge flytninger og befolkningsfordeling. Der er mange tabeller, kort og henvisninger. 11 kort har direkte måttet ntrykkes, men mange af kortene er alligevel svære at læse, vel sagtens på grund af forlagets skræk for fotokopiering. Alt i alt giver bogen et udmærket indblik i migrationsprocessen i Afrika, selv om mange lande ikke bliver behandlet specifikt. I betragtning af at det statistiske materiale ofte er mangelfuldt, er det meget forfatterne får frem og præsenterer på sober vis.

Henning Mørch

Dietmar Henze: Enzyklopädie der Entdecker und Erforscher der Erde. Lieferung 9: Gül-Her.

Akademische Druck- u. Verlagsanstalt, Graz 1982. S. 413-572. 28 cm ÖS 460.-.

Som enkeltmandsværk, er dette imponerende. Hvad der dog er støvet op af »Erforscher«, altid med kildehenvisning – ofte særdeles mange. Dette hæfte demonstrerer spændvidden fint. Ældste jordforsker i dette

er Hanno ca. 500 f.v.t. som må være en af de tidligste, man har skrifter fra. Mere end halvdelen af dette hæfte behandler Hedin, der døde 1957: »Mit H. klingt die Zeit der grossen Landreisen aus. Er war Pionier und Wegweiser im Übergang zum Jahrhundert der Spezialforschung. Kein Einzelner hat als Erhellung und Darsteller unbekannter Länderräume mehr vollbracht als er«. Artiklen viser fx, at danske O. Olufsen vil blive behandlet senere i dette lexikon.

Henning Mørch

H. J. Dyos: Exploring the urban past essays in urban history by H. J. Dyos. ed. by David Cannadine and David Reeder. Cambridge University Press, 1982. XIX, 258 s., 23 cm. Hardback: £20,-. Paperback: £7.50.

Denne bog, der er tilegnet den nyligt afdøde engelske byhistoriker H. J. Dyos, er opbygget af en række af dennes essays med en introduktion af David Reeder og et afsluttende kapitel af David Cannadine om »Dyos-fænomenet«. De mellemliggende 12 essays spænder tilblivelsesmæssigt over ca. 30 år og kredser alle om adskillige aspekter omkring den engelske victorianske by og med London i spidsen. Dyos' interesser lå især omkring Bybefolkningens socialhistorie og omkring udbygningen af boligkvarterer og transportsystemer i slutningen af 1800-tallet og begyndelsen af dette århundrede. Dyos kom til at spille en stor rolle i kredsen af engelske byhistorikere og bygeografer til trods for, at hans forfatterskab næsten udelukkende består af småartikler og essays, foruden at han lejlighedsvis trådte frem i historikerkredse som tilrettelægger og udgiver af artikelsier fra nationale og internationale konferencer i byhistorie.

Viggo Hansen

J. C. R. Camm & P. G. Irwin: Space, people, place: economic and settlement geography. 3. ed. Repr.

Longman, Harlow 1982. VIII, 507 s., ill. 24 cm. £6.75.

Dette omfangsrige værk behandler på et moderne niveau så at sige alle kulturgeografiens aspekter og består af en let læselig tekst krydret med et stort figurmateriale i form af tabeller, diagrammer og billeder. Eksemplerne er især hentet fra Australien og New Zealand, dog med lejlighedsvis besøg i England og i Østasien, og synspunktet er det økologiske. Den synes at henvende sig til den højere skole, f.eks. det gymnasiale niveau, eftersom den indeholder hverken litteraturhenvisninger eller bogliste, men kun et index.

Et andet specielt træk er spørgsmålene til læserens omtanke efter hvert kapitelsafsnit. Til en hurtig orientering er den dog absolut brugelig.

Viggo Hansen

Border and territorial disputes. Ed. by Alan J. Day.

Longman, Harlow 1982. X, 406 s. 26 cm. £30,-.

Denne bog er en »Keesing Reference Publication«, hvilket vil være et blåt stempel for de mange, der bruger K.'s Record of World Events. Bogen er inddelt i kapitler for verdensdele. Kapitlerne har en kort generel indledning, hvorefter afsnit på op til en halv snes sider ganske kort og nøjternt giver forhistorie og status for ialt 70 grænsekonflikter og territoriale krav.

Henning Mørch

Peter Scott: Australian agriculture: resource development and spatial organization. Geography of world agriculture, 9.

Akadémi Kiadó, Budapest 1981. 135 s., ill. & 8 s. tav. 25 cm. \$13.50.

Det australske landbrug har været udsat for store omskiftelser efter 2. verdenskrig i forbindelse med afsætningen af produkterne, idet markedet er skiftet radikalt fra Europa til Østasien-Nordamerika og delvis Sovjet. Denne ustabilitet i afsætningen, de svingende priser på de dominerende eksportvarer, især hvede og uld, samt den konstante usikkerhed m.h.t. nedbøren i store dele af Australien har krævet en mægtig indsats af landbruget. Det drejer sig om kunstvanding, oversvømmelsesreguleringer langs floderne, større forbrug af kunstgødning, nye vejanlæg for hurtigere transport over de mægtige afstande, større brugsenheder sammen med ændrede ejerforhold i retning af »family partnership«.

Bogen giver en indføring i disse problemstillinger og derefter en systematisk, letlæselig gennemgang af landbrugets ressourcer og deres regionale fordeling illustreret af mange kort.

Kr. M. Jensen

V. P. Shotski: Agro-industrial complexes and types of agriculture in eastern Siberia. Geography of world agriculture, 8.

Akadémi Kiadó, Budapest 1979. 130 s., ill. 25 cm. \$11.50.

I en uforholdsmæssig lang og lidet konkret indledning redegør forfatteren for en typeopdeling af landbrug samt for sine tanker om de faktorer, man skal undersøge forud for en regionalisering. Derpå præsenteres man for

det færdige resultat: Et kort over det 4 mio. km² store område omkring Bajkalsøen. I den sidste halvdel af bogen gennemgås de tre storregioners enorme problemer med at tilpasse landbruget til den omfattende industrielle udvikling i dette vanskeligt tilgængelige landskab. Kr. M. Jensen

Das Rhein-Main-Gebiet. Red.: Hans-Georg Glaesser. Sammlung geographischer Führer, Bd. 13.

Bornträger, Berlin 1982. XI, 261 s., ill. 20 cm. Pris ikke oplyst.

Dette nye bind i samlingen af ekskursionsguider for Vesttyskland behandler et område spændende landskab omkring Frankfurt am Main. Det stærkt urbaniserede område er naturligt hovedtemaet, men man bliver også ledt rundt i Maindalen og ind i den sydlige del af Taunus. Efter en almen indledning om det sydlige Hessen, der har en befolkningsskoncentration på højde med Ruhr-distriktets, præsenteres 12 afvekslende ruter med såvel historiske oplysninger som redegørelse for det nutidige erhvervsliv. Den store ekspansion af Frankfurt-Wiesbaden er tilsyneladende dæmpet noget i de sidste år.

Kr. M. Jensen

Christen Carlé: Satellite mapping: Geometric correction of remote sensing images. Danmarks tekniske Højskole. Institut for Landmåling og Fotogrammetri. Meddelelse nr. 12.

Danmarks tekniske Højskole, Lyngby 1982. IX, 128 s., ill. 24 cm. Pris ikke oplyst.

En god lille bog, der giver en fin indsigt i de problemkredse, forfatteren har beskæftiget sig med i løbet af sit licentiatstudium. Hovedvægten er som et gennemgående træk lagt på de forskellige problemer af geometrisk-opretningsmæssig art, der er en direkte følge af den valgte type af sensorsystem og registreringsplatform.

Emnet er snarere belyst ved en række eksempler, end ved en systematisk gennemgang. Derfor kan bogen næppe direkte anvendes som lærebog, og er vist heller ikke ment som en sådan; men den vil være uundværlig som idegivende, supplerende håndbog.

Sten Folving

Garrison Sposito: The thermodynamics of soil solutions.

Clarendon Press, Oxford 1981. XII, 223 s., ill. 24 cm. £24.00.

Bogen henvender sig til jordbundskemikere og jordbundsgeografer med udvidet kemi og matematik. Den er homogen, logisk, systematisk og sammenhængende i sin fremstil-